

‘Mijn mama is gestorven in mijn armen. Ik heb nog nooit zoveel liefde gevoeld als toen’

Gisteren om 05:00 door [Joke Van Caesbroeck](#), [Liza François](#)

Karin Ludwig: ‘Kijken we het verdriet wel genoeg in de ogen?’

Van het woord begrafenisondernemer krijgt Karin Ludwig (54) de kriebels, liever spreekt ze over afscheid nemen op maat. Van boswandelingen met thermossen chocomelk tot vieringen in de voetbalkantine: ‘Elk leven is anders, dus waarom zou niet elk leven anders afgerond mogen worden?’

‘Vorig jaar stierf een van mijn hartsvriendinnen. Ze was in de tachtig, maar ik heb nooit eerder zoveel jeugdig plezier beleefd als met haar. Om maar te zeggen: ik vind leeftijden, die getallen, nogal beperkend. Ze zeggen weinig over wie je bent. Wel is zo dat ik niet meer het gevoel heb dat ik nog van alles moet bewijzen. Dat was op mijn veertigste anders. Toen kreeg ik het bijvoorbeeld in mijn hoofd om te trainen voor een marathon. Ik ben uiteindelijk niet verder geraakt dan vijf kilometer, met behulp van Start To Run (*lacht*).’

‘Ik heb twee dochters. Toen zij nog klein waren, had ik het erg druk. Met opvoeden, gecombineerd met een veeleisende job in de farmaceutische sector. Dat was een tijd waarin ik vooral het gevoel had veel ballen in de lucht te moeten houden. Toen ik man, in een tijd waarin daar nog niet zoveel sprake van was, een burn-out kreeg en er een lastig jaar volgde voor ons gezin, begon ik te denken na te denken. Is zestig uren per week werken wel nodig? Wat doet die ratrace met mij? Toen mijn moeder niet later ziek werd en palliatief verklaard werd, wilde ik vooral veel tijd vrijmaken voor haar. Gas terugnemen, om die laatste fase van haar leven samen door te brengen. Te vieren zelfs.’

Verdriet in de ogen kijken

‘Mijn moeder was een vrouw die de kunst van leven in het nu begreep. Zelfs in de laatste periode van haar leven, toen ze eigenlijk al erg ziek was, kon ze zeggen: de kleinkinderen hebben vakantie, laten we allemaal samen naar de zee gaan. En die pakte ze haar spullen in. We hebben echt alles uit die tijd gehaald wat er nog in zat.’

‘In ons gezin werd er ook openlijk gepraat over de dood. Het is misschien raar om te zeggen, maar eigenlijk heeft die periode veel goeds gezaaid. Uiteindelijk is mijn mama gestorven in mijn armen. Ik heb in mijn leven nog nooit zoveel liefde gevoeld op dat moment.’

‘Ik begon er verder over na te denken: durven we wel voldoende naar de essentie te gaan als het over de dood en afscheid nemen gaat? Kijken we het verdriet wel genoeg in de ogen?’

‘Ik ging op dat moment al af en toe afscheidsceremonies voor, maar het afscheid van mijn eigen mama en de schoonheid d daarin mocht ervaren, maakte dat ik daar verder in wilde gaan. Ik wilde iets betekenen voor de achterblijvers, maar evengc voor de persoon die zelf afscheid moet nemen van het leven en van geliefden.’

‘Technisch gezien zou je kunnen zeggen dat ik begrafenisondernemer ben, alleen heb ik een bloedhekel aan dat woord en p dat ook niet helemaal bij wat ik doe. Ik neem zeker ook de praktische zaken op mij, neem die beslommeringen uit de handc van de mensen, en ik luister ook naar welke soort dienst ze in gedachten hebben, maar ik begeleid de stervenden en hun naasten ook in dat laatste stukje van hun leven.’

‘Dan zet ik me bij hen en ga in gesprek. Of we zijn gewoon samen stil, want in de stilte kunnen ook veel antwoorden liggen. Vaak gaan die gesprekken over heel existentiële thema’s. Dan overlopen we samen wat hun leven zinvol heeft gemaakt, of l ze erin hebben gestaan. Je zou het spiritueel kunnen noemen, maar dan wel met de twee voeten op de grond. Geen zweverigheid.’

‘Ik zeg ook aan mensen dat er ruimte komt voor heling als genezen niet meer kan. En daar betrek ik ook de omgeving bij. S gaat dat over het uiten van dankbaarheid, soms over jezelf nog iets vergeven, of anderen, om zo je eigen leven los te laten.’

Van voetbalkantine tot kasteel

‘Ik vind het helemaal niet deprimerend om elke dag geconfronteerd te worden met de dood. Eindigheid is wat ons leven m maakt. Dat we allemaal proberen er het beste van te maken, is net omdat we onderhevig zijn aan de tijd. Ik heb het gevoel c we collectief vervreemd zijn van dat idee. Vandaar de angst voor het einde en het taboe dat vaak nog rond doodgaan hangt

‘In 2018 overleed ook mijn vader. Hij was psychisch kwetsbaar en verbleef al een jaar in een instelling. Telkens als we hem bezochten, zei hij dat hij naar huis wilde. Omdat we hem tegen zichzelf moesten beschermen, kon dat niet. Maar toen hij ir ziekenhuis overleed, dacht ik: ik ga doen wat hij zelf nog wilde, ik ga hem terug naar huis halen.’

‘Mijn vader lag toen een tijdje opgebaard in zijn eigen huis. Zijn thuis. Dat was een leerrijke ervaring. Mensen kwamen her groeten, namen afscheid, en omdat hij er zelf bij was, kwamen de verhalen vanzelf op gang. Het was alsof hij op een bepaal manier weer tot leven kwam.’

‘Zoals de dood van mijn moeder een zaadje had geplant, zo was dat ook met mijn vader. Door die ervaring ben ik thuisopbaringen beginnen aanbieden. Dat is zeker niet voor iedereen, sommige mensen vinden dat een erg vreemde gedac en hebben daar ook totaal geen nood aan, voor anderen is het dan weer helend.’

‘Sowieso is elk afscheid weer anders. In mijn ogen is ook alles mogelijk. Voor het afscheid van een boswachter was de ceremonie een stiltewandeling in het bos, met op het eind thermossen chocomelk voor iedereen. Ik heb ook al afscheidsdiensten georganiseerd in een voetbalkantine én in een kasteel, met oesters en champagne. Elk leven is anders, d waarom zou niet elk leven anders afgerond mogen worden?’

‘Zo’n afscheidsviering, al noem ik het liever een levensviering, een eerbetoon aan het leven, gaat vooral over verbinding. Ik in weinig families waar er helemaal geen strubbelingen zijn. Op een viering, eender in welke vorm, maken mensen vaak opnieuw verbinding. Met elkaar of met de overledene, over de dood heen.’

‘Ik heb geen winkel met kisten en urnen. Maar ik denk wel vaak met de mensen mee. Zo had ik eens een vader die overleed wiens familie het niet heel breed had. Zijn kinderen hebben toen zelf een kist gemaakt voor hun vader. Samen. Prachtig, to

Huis van afscheid

‘Ik denk dat er een vorm van waarheid schuilt in de aloude spreuk “je sterft zoals je geleefd hebt”. Mensen die een ware doodstrijd voeren, zijn vaak mensen die niet het leven hebben geleid dat ze wilden leiden. Terwijl ik al vaak gezien heb ho mooi en zacht sterven kan zijn, hoe vredig.’

‘Ik heb hier nog een krantenknipsel liggen uit de eerste coronagolf, toen er zoveel mensen alleen zijn moeten sterven. Ieder heeft recht op palliatieve zorg, comfortzorg dus die rekening houdt met zowel lichamelijk als psychisch welzijn. Dat was in periode niet mogelijk en dat vond ik vreselijk.’

‘Ik besprak dat met mijn gezin aan tafel: mochten jullie dodelijk ziek worden van corona, ik weet niet of ze me zonder tussenkomst van het leger zouden kunnen tegenhouden om jullie nog te zien. Ik denk dat dat bij heel veel mensen en famil trauma’s heeft veroorzaakt.’

‘Onze tafel is een cruciale plek in ons huis. Daar komen we met het gezin tot de mooiste gesprekken en ideeën. Mijn dochter zijn intussen 22 en 19, maar ook zij koesteren nog steeds die tafelmomenten. Het is een ongeschreven regel dat iedereen op zondagavond naar huis komt voor een *family dinner*.’

‘Samen koken brengt ook veel verhalen op gang. Het is vaak een goed moment om moeilijkere of emotionele onderwerpen bod te laten komen. Als je, gebogen over de snijplank, bezig bent met groenten snijden, kan je dingen zeggen zonder iemal rechtstreeks aan te kijken. Dat is voor veel mensen makkelijker.’

‘Ik had lang de grote droom om een “huis van afscheid” op poten te zetten. Ik geloof in de zogenaamde *compassionate communities*, waarbij mensen samen zorg dragen voor een zieke. Als een wisselwerking: zorg en liefde geven, maar ook lie ontvangen. Het is bewezen dat de positieve effecten daarvan vergelijkbaar zijn met stevige pijnmedicatie.’

‘Ik wilde graag mijn ouderlijke huis omvormen tot een plek waar mensen na een overlijden even konden komen wonen. Or hun band te herstellen, of om gewoon samen te zijn. Jammer genoeg vond de gemeente dat geen goed plan. Ook hier had i gevoel dat de dood maar beter zo diep mogelijk weggestopt moet worden.’

‘Er is wel een denkgroep uit ontstaan, waar boeiende gesprekken uit voortkomen. Wie weet wordt mijn droom ooit nog werkelijkheid, maar in de tussentijd probeer ik hetzelfde concept en gedachtegoed individueel uit te voeren, familie per familie.’